

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 2/08-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. januára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. H., zastúpenej advokátkou JUDr. D. M. B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaniach vedených Okresným súdom Humenné pod sp. zn. 10 C 259/2002 a Krajským súdom v Prešove pod sp. zn. 4 Co 179/2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 19. septembra 2007 doručené podanie Ľ. H. S. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. D. M., B., ktoré bolo označené ako „*Ústavná sťažnosť*“. Z jeho obsahu vyplynulo, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaniach

vedených Okresným súdom Humenné (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 10 C 259/2002 a Krajským súdom v Prešove (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 4 Co 179/2006.

Keďže sťažnosť sťažovateľky nespĺňala náležitosti predpísané podľa § 50 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ústavný súd vyzval 20. novembra 2007 sťažovateľku na jej doplnenie. Sťažovateľka doplnila sťažnosť podaním doručeným ústavnému súdu 5. decembra 2007.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti okrem iného uviedla:

„Dňa 18. 7. 2007 nadobudol právoplatnosť rozsudok OS v Humennom v spojitosti s rozsudkom KS v Prešove vo vyššie uvedenom čk., ktorým bola zamietnutá žaloba sťažovateľky na určenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru a zaplatenie náhrady mzdy z neplatne skončeného pracovného pomeru.

Návrhom zo dňa 25. 2. 2000 sa sťažovateľka domáhala na OS v Humennom určenia, že výpoveď z pracovného pomeru daná dňa 23. 9. 1999 je neplatná. Za dôvod neplatnosti označila nesplnenie podmienok pre danie výpovede a diskriminačný postup zo strany zamestnávateľa z dôvodu jej predchádzajúcej politickej príslušnosti.

Výpoveď bola daná sťažovateľke účelovo, podľa § 46 ods. 1 písm. c) ZP platného v danom čase z dôvodu nadbytočnosti (organizačných zmien). Rozhodnutie organizácie alebo príslušného orgánu o zmene úloh, technického vybavenia, o znížení počtu pracovníkov na Okresnom úrade v Snine nebol vôbec za účelom zvýšenia efektívnosti práce alebo iných organizačných zmien, išlo o to, zbaviť sa politicky neželaných pracovníkov a to najmä sťažovateľky, ktorá bola do r. 1998 vo funkcii prednostky Okresného úradu a po voľbách v r. 1998 bola z funkcie odvolaná. Bola poverená vedením Zariadenia sociálnych služieb „Nádej“. Zamestnávateľ šiel do krajnosti a s cieľom dosiahnuť zrušenie pracovného pomeru so sťažovateľkou, preto rozhodol, že pre nadbytočnosť z organizačných dôvodov bude skončený pracovný pomer výlučne so sťažovateľkou.

Podľa judikátu NS SR Č. 94/1968 Zošit č. 9, str. 535 sp. zn. 6 Cz 49/68 základnou podmienkou použiteľnosti výpovedného dôvodu podľa § 46 ods. 1 písm. c) Zák. práce,

spočívajúceho na viacerých skutočnostiach, je pracovnikova nadbytočnosť; druhou podmienkou je príčinná súvislosť medzi nadbytočnosťou pracovníka a organizačnými zmenami.

V súdnom konaní bolo jednoznačne preukázané, že právny predchodca žalovaného neposkytol žalobkyni pred doručením výpovede možnosť iného zaradenia zodpovedajúceho jej schopnostiam a kvalifikácii (§ 46 ods. 2 ZP).

Po vykonanom dokazovaní vyšlo najavo, že žalobkyni pred doručením výpovede nebolo ponúknuté žiadne voľné miesto, napriek tomu, že právny predchodca v rozhodnom období takými miestami disponoval a mal možnosť ich aj vytvoriť. (...)

Listinnými dôkazmi bolo v konaní preukázané (podanie právneho zástupcu žalobkyne zo dňa 24. 1. 2006), že aj keď vláda uložila ministrom i iným dotknutým osobám uznesením č. 671 zo dňa 11. 8. 1999 vykonať racionalizačné opatrenia znížením počtu zamestnancov rozpočtovej a príspevkovej sféry, MPSVaR SR zaslalo orgánom miestnej správy požiadavku neznižovať počty zamestnancov na odboroch sociálnych vecí KÚ a OÚ, čo žalovaný nerešpektoval a konal tak v rozpore s dobrými mravmi a čl. 36 písm. b) Ústavy SR.

Okresný súd v Humennom a následne aj Krajský súd v Prešove tiež konali neprímerane dlho (rozhodnutie vo veci nadobudlo právoplatnosť až v júli 2007)) čím porušil ústavné právo sťažovateľky zakotvené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. (...)

Z obsahu napadnutej výpovede vyplýva, že táto bola pripravená vopred, nemala evidenčné číslo ani dátum vystavenia a neobsahuje údaje o prerokovaní s príslušnými odborovými zväzmi a ich následné stanoviská.

Súd mal v napadnutom konaní skúmať a vykonať navrhované dôkazy v tom smere, či v prípade žalobkyne postupom právneho predchodcu žalovaného a to výberom práve jej osoby pre určenie nadbytočnosti, nedošlo k porušeniu základnej zásady ZP uvedenej v čl. III, podľa ktorej občania majú právo na prácu a slobodnú voľbu zamestnania, na spravodlivé a uspokojivé pracovné podmienky a na ochranu proti nezamestnanosti. Tieto práva im prislúchajú bez akýchkoľvek obmedzení a diskriminácie podľa rasy, farby pleti, jazyka, pohlavia, sociálneho pôvodu, veku, náboženstva, politických alebo iných názorov, politickej príslušnosti, odborovej činnosti, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine.

Výkon práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov musí byť v súlade s dobrými mravmi. Nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužívať na škodu druhého účastníka pracovnoprávneho vzťahu alebo spoluzamestnancov. Konanie žalovaného bolo aj v rozpore so základnými právami občanov SR uvedených v Ústave SR v čl. 36 písm. b), podľa ktorého zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky a zákon im zabezpečuje aj ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní.

Rozsudok tak prvostupňového ako aj odvolacieho súdu, ktorým bola žaloba na určenie neplatnosti výpovede vychádzal zo skutkových zistení, ktoré nemali oporu vo vykonanom dokazovaní. Súd nevykonával dôkazy navrhované sťažovateľkou, čím jej znemožnil konať pred súdom a porušil tak základné právo sťažovateľky na spravodlivý proces a právo na súdnu ochranu zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

Sťažovateľke ako účastníkovi konania sa postupom Okresného súdu v konaní č. 10 C 259/2002 a Krajského súdu v č. k. 4 Co 179/2006 odňala možnosť konať pred súdom čím bolo porušené jej ústavné právo na súdnu a inú právnu ochranu. “.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po preskúmaní sťažnosti vydal takýto nález:

„Okresný súd v Humennom v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 259/2002 a Krajský súd v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 179/2006 porušili vo vzťahu k sťažovateľke základné právo na spravodlivý proces zakotvený v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakotvené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Porušovateľ v I. rade je povinný poskytnúť sťažovateľke primerané zadosťučinenie vo forme náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 50. 000,- Sk.

Okresný súd v Humennom je povinný zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania a právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom vo výške vyčíslenej právnou zástupkyňou. “.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu (rozhodnutia orgánu štátu) v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05).

1. Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu.

Obsahom základného práva na súdnu ochranu je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania. Zmyslom tohto základného práva je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúca povinnosť súdu konať vo veci. K jeho porušeniu by mohlo dôjsť iba v tom prípade, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby.

Článok 46 ods. 1 ústavy je východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany zaručenej ústavou v siedmom oddieli druhej hlavy ústavy. Práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy, porušenie ktorého sťažovateľka namieta, sa možno domáhať len v medziach a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ústavy). Súdna ochrana je rozdelená tak, aby zodpovedala ústavou vymedzenej právomoci medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Právo na súdnu ochranu treba preto uplatniť v tom systéme súdnej moci, ktorému konkrétna vec patrí do rozhodovacej právomoci. Pri uplatňovaní práva na súdnu ochranu si nemožno voľne vyberať nielen medzi všeobecnými súdmi, ale ani medzi ústavným súdom a všeobecnými súdmi. Pri nespokojnosti s konaním a rozhodnutím všeobecných súdov sa možno domáhať nápravy (vrátane zrušenia rozhodnutia) prostredníctvom riadnych a v niektorých prípadoch aj mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci uzavretej sústavy týchto súdov. Tým je zabezpečené právo na širokú súdnu ochranu, ktorú súdy poskytujú v medziach a spôsobom a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (II. ÚS 1/95).

Ústavný súd zistil na základe informácie okresného súdu zo 7. decembra 2007, že sťažovateľka podala dovolanie proti rozsudku krajského súdu č. k. 4 Co 179/2006-322 z 28. mája 2005 a že príslušný spis sa za účelom konania o jej dovolaní od 17. septembra 2007 nachádza na Najvyššom súde Slovenskej republiky. Sťažnosť sťažovateľky bola pritom doručená ústavnému súdu 19. septembra 2007, to znamená po tom, ako sťažovateľka podala dovolanie. O tejto skutočnosti sa sťažovateľka nezmienila ani v odpovedi na výzvu

ústavného súdu z 20. novembra 2007 týkajúcu sa pripojenia kópií namietaných označených rozhodnutí všeobecných súdov (s vyznačením právoplatnosti), ktorú ústavnému súdu doručila 5. decembra 2007.

Pretože sťažovateľka podaním dovolania zvolila cestu domáhania sa nápravy v systéme všeobecného súdnictva a uznala tento spôsob právnej ochrany, ústavný súd odmietol jej sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

2. Sťažovateľka v sťažnosti doručenej ústavnému súdu 19. septembra 2007 namietala aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 259/2000 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 179/2006.

Zo sťažnosti ani z doložených príloh nevyplývalo, že by sťažovateľka v priebehu konania vedeného pred okresným súdom podala sťažnosť na nečinnosť predsedovi okresného súdu podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch, a poskytla tým príležitosť všeobecnému súdu, aby sám urobil nápravu a odstránil protiprávny stav zapríčinený nečinnosťou. To isté sa týka aj konania pred krajským súdom.

Z uvedeného tiež vyplýva, že okresný súd aj krajský súd v čase podania sťažnosti už vykonali v merite veci všetky úkony (vrátane konečného rozhodnutia) na odstránenie právnej neistoty sťažovateľky. Žiaden ďalší úkon už neprichádzal do úvahy. Rozhodnutie okresného súdu nadobudlo právoplatnosť, čím došlo 18. júla 2007 k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky.

Tieto skutočnosti viedli ústavný súd k záveru, že časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom a krajským súdom, je zjavne neopodstatnená, a preto ju odmietol už po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Na základe uvedeného ústavný súd odmietol sťažnosť ako celok, tak ako to je uvedené vo výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2008